

บทคัดย่อ

รายงานการวิจัยรูปแบบการพัฒนานักเรียนให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า” โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเตาป่า อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัด มหาสารคาม ระยะที่ 1 นี้ ได้รับทุนอุดหนุนจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) โจทย์การวิจัยคือ การหาแนวทางการพัฒนานักเรียนโรงเรียนบ้านเตาป่าให้เป็น “คนดีศรีเตาป่า” และการนำแนวทางการพัฒนานักเรียนไปจัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่นและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีศรีเตาป่าได้อย่างไร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยของชุมชน โรงเรียน ครู และนักเรียนที่จะทำให้นักเรียนเป็น “คนดีศรีเตาป่า “ ร่วมกันกำหนดคุณลักษณะของนักเรียนที่จะเป็นคนดีศรีเตาป่าศึกษาวิเคราะห์หารูปแบบแนวทางในการสร้างคนดีศรีเตาป่า พื้นที่ที่ศึกษาคือโรงเรียนบ้านเตาป่าและหมู่บ้านในเขตบริการคือบ้านเตาป่า หมู่ที่ 6 ตำบลนาสีนวล อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม การศึกษาได้ศึกษาโดยทีมวิจัยจำนวน 13 คน ทีมวิจัยร่วมจำนวน 3 คน โดยศึกษาข้อมูลพื้นฐานของชุมชน โรงเรียน จัดเวทีชุมชนกำหนดคุณลักษณะของคนดีศรีเตาป่า ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลชุมชน ข้อมูลครู ข้อมูลผู้ปกครองและชุมชน วิเคราะห์ปัจจัยที่ช่วยพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดีศรีเตาป่าและจัดเวทีชุมชนเสนอแนวทางการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดีศรีเตาป่า ผลการวิจัยพบว่าชุมชนบ้านเตาป่ามีปัญหาเรื่องการทำมาหากินเป็นหลักสภาพความเป็นอยู่ยากจนประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนามิที่ทำกินเฉลี่ย 5 – 10 ไร่ต่อครัวเรือน และไม่มีที่ทำกิน 20 ครัวเรือน การทำนาของชาวบ้านส่วนใหญ่ประสบกับปัญหาขาดทุน ค่าใช้จ่ายในการลงทุนสูงผลผลิตต่อไร่ต่ำและราคาผลผลิตตกต่ำประชาชนร้อยละ 90เป็นลูกค้าธนาคาร เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และกู้เงินมาลงทุนทำนาแต่การทำนาประสบกับปัญหาขาดทุน ประชาชนประมาณร้อยละ 83.67จึงอพยพไปทำงานตัดอ้อยที่จังหวัดสระบุรี จึงทอดทิ้งลูกให้อาศัยอยู่คนเดียว ไม่มีเวลาอบรมดูแลสั่งสอนทำให้เด็กมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ผลการเรียนรู้ตำมอีตราการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ร้อยละ 29.21มีเด็กที่ไม่มีญาติให้พักอาศัยอยู่ด้วย และขาดเรียนจากช่วงเดือนธันวาคมถึงมีนาคมประมาณปีละ 5-10 คน โดยเฉพาะในชั้นอนุบาลทำให้ไม่ได้รับการเตรียมความพร้อมและชั้นประถมประมาณ 3-5 คน ต่อปีและผู้ปกครองไม่ค่อยสนใจส่งให้บุตรหลานเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น นิยมให้บุตรหลานเรียนจบแค่การศึกษาภาคบังคับเพราะการส่งลูกเรียนต่อทำให้เกิดความสิ้นเปลือง เรียนแล้วไม่ได้อะไรผู้ปกครองต้องการให้เด็กออกมาช่วยพ่อแม่ทำงานรับจ้างตัดอ้อยเป็นหัวตันให้พ่อแม่จะดีกว่าให้ลูกเรียนต่อ ส่วนโรงเรียนบ้านเตาป่าเป็นโรงเรียนขนาดเล็กในปีการศึกษา 2547 มีนักเรียนจำนวน 116 คน นักเรียนชาย 63 คน นักเรียน หญิง 53 คน มีบุคลากร ครูสายสอน 5 คน ผู้บริหาร 1 คน จัดการเรียนการสอน 2 ระดับคือระดับอนุบาลมี 2 ชั้นเรียนคือชั้นอนุบาล 1-2 และ ระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นเรียนคือชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีอาคารเรียน 1 หลังขนาด 6 ห้องเรียน ได้ใช้จัดเป็นห้องเรียนตั้งแต่ชั้น ป.1 ถึง ป.6อาคารอเนกประสงค์ได้จัดเป็นห้องเรียนอนุบาล 1-2 เรียนรวมกันไม่ได้แยกชั้นเรียนการจัดกิจกรรมการเรียน

การสอนได้จัดครูเข้าสอนประจำชั้นครูสายผู้สอน 5 คนเข้าสอนประจำชั้น ป.1,2,3,5,6 ชั้น ป.4ให้ผู้บริหารสอนประจำชั้นและขาดครูสอนประจำชั้นอนุบาล1,2หลักสูตรกำหนดให้จัดการเรียนการสอน 8 สาระ กับ 1 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแต่การจัดการเรียนการสอนครูเน้นวิชาภาษาไทยกับคณิตศาสตร์ ส่วนสาระอื่นๆก็ประสบกับปัญหาขาดบุคลากรที่เชี่ยวชาญเช่น ภาษาอังกฤษ ศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์พลศึกษา คอมพิวเตอร์ วิทยาศาสตร์ สุขศึกษา ระบบการทำงานครูขาดความรู้ความเข้าใจในงาน ขาดจิตสำนึกต่อหน้าที่ และการอุทิศตนเพื่องานทำให้ส่งผลต่อเด็กนักเรียนทำให้เด็กมีความรู้วิชาการไม่ทัดเทียมกับที่อื่น เด็กอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ไม่สนใจการเรียนนักเรียนไม่ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพมีสัดส่วนสูง การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมไม่เกิดผลเพราะขาดแม่แบบที่ดีดังนั้นแนวทางพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดีศรีเตาป่า ทีมวิจัยจึงคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ว่าควรมีแนวทางในการพัฒนาภายใต้แนวคิดว่านักเรียน จะเป็นคนดีได้ครอบครัวยุทธชนต้องเข้มแข็งคือครอบครัวยุทธชนต้องมีเศรษฐกิจที่พอเพียงมีเวลาดูแลอบรมสั่งสอนบุตรหลานของตนทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เยาวชน ค่อยเตือนให้กำลังใจและเข้าใจบุตรหลานของตนช่วยกันดูแลบุตรหลานของตนในชุมชน แนะนำแนวทางที่ดีแก่เยาวชนเป็นต้น และโรงเรียนต้องเข้มแข็งคือ โรงเรียนต้องมีระบบบริหารจัดการที่ดีบุคลากรมีจิตสำนึกต่อหน้าที่อุทิศตนเพื่องาน ดูแลเอาใจใส่ต่อการเรียนการสอนของตนเพื่อให้เกิดผลดีต่อเด็กโดยแท้จริงทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี มีการทำงานทุ่มเทต่องานการสอนอย่างแท้จริงจากแนวคิดดังกล่าวทีมวิจัยจึงสร้างแนวพัฒนานักเรียนให้เป็นคนศรีเตาป่าได้ 4 ประการคือ ประการที่ 1 การสร้างจิตสำนึกในการสร้างเด็กให้เป็นคนดีศรีเตาป่าร่วมกันระหว่างชุมชนและโรงเรียน ประการที่ 2 ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนในชุมชนในการเป็นตัวอย่างที่ดีแก่บุตรหลานของคน ประการที่ 3 ปรับรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนและพฤติกรรมการทำงานของครูโดยชุมชนมีส่วนร่วม และประการที่ 4 ปรับรูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียน โดยใช้องค์ความรู้ในท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งทั้ง 4 แนวทางดังกล่าวจะนำไปสู่การปฏิบัติในระยะที่ 2 ต่อไป